

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

David, C. G. N.
X
Sendebrev til Grev
F. A. Holstein

jur e 2

Sendebrev

til

Brev F. A. Holstein

(i Anledning af hans Skrift: om de danske raad-
givende Provindsial-, Stænders Væsen og Værd)

fra

Dr. C. G. N. Bavid,

Profesor i Statsøconomie ved Kjøbenhavns Universitet.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reigel.

Trykt i det Christensenske Officin ved J. D. Dvigt.

1882.

Høist behageligt var det sikkerligen for Flere end for mig at erfare, at en Mand, som er saa bekendt for Sandhedskjærlighed og Frimodighed som De, Hr. Greve! vilde høre sin Stemme om de danske raadgivende Provindsialstænders Væsen og Værd, thi enhver ny Undersøgelse af denne os bebudede saa vigtige Institution maa bidrage til at styrke og oplive den Almeen-Interesse for samme, uden hvilken dens velgjørende Frugter enten slet ikke eller kun meget langsomt ville modnes. Selv da jeg saae, at Deres Skrift kunde betragtes som et polemisk Forsøg mod enkelte af mine Ytringer og Anskuelser, var dette mig ikke ubehageligt; thi ogsaa mig er det ~~me~~ inderligt kjær, at de rigtigste Forestillinger om denne for Fædrelandet saa vigtige Sag udbredes blandt Landets Beboere, og dertil maa jo en ny Forhandling af denne Gjenstand lede, hvad enten saa mine Anskuelsers Rigtighed derved bestyrkes, eller det derved skulde bevises, at disse ere mindre rigtige.

At finde en Modstander, om hvem jeg veed, at det er ham ene og alene om Sandheden at gjøre, har jeg altid anseet for ønskeligt; hvad jeg derimod, mindre for min egen end for Sagens Skyld, ikke har fundet ønskeligt,

er, at De antager og erklærer mine Anskuelser for vrang og mine Domme for urigtige, hvor De, Hr. Greve! dog kommer til det samme Resultat som jeg; thi Ligheden til vore fælleds Anskuelser's Rigtighed nedbrydes derved, og Publicums Begreber om Sagen kunne ikke andet end forvirres ved en saadan tilsyneladende Meningsforffjellighed.

Jeg anseer det derfor ogsaa for min Pligt at vise, hvorledes Deres Opposition mod flere af mine Anskuelser blot er udsprungen af en Misforstaaelse, hvortil jeg idetmindste ikke har givet Anledning; og jeg smigrer mig med, Hr. Greve, at jeg ved dette mit Sendebrev skal være istand til at overbevise Dem herom, og til at bidrage til en almindelig klarere Opfatning af Sagen.

Saa vel i mit Skrift „om de preussiske Provindsstaaender's Væsen“ som i min Anmeldelse heraf i Maanedsskrift for Litteratur 3die Aargang 5te Hefte, har jeg yttret den Anskuelse, at det var ønskeligt, at alle Interesser i Staten bleve repræsenterede ved de forventede Provindsstaaender, og at det desaarfsag maatte ønskes, at Grundbesiddelse ei blev gjort til udelukkende Betingelse for dem, som skulde vælges til Repræsentanter. „Upaatvioreligen; har jeg sagt (M. f. L. c. Pag. 267), maa det være ønskeligt, at enhver betydelig Interesse, paa hvilken de Foranstaltninger, der skulle træffes, kunne have en stor og varig Indsyndelse, erholder Andeel i den Besvielse, der er tiltænkt hele Folket til dets Larvs Fremme; thi i modsat Fald vil Regjeringen ikke opnaae sin hele Hensigt at blive fortrolig med alle Interessers Fornødenheder, og en Deel af Folket vil ellers finde sig skuffet i sin Forventning og troe sine Interesser

tilsidefatte og ringeagtede.“ Jeg har paa det samme Sted viist, hvorledes denne Institutions historiske Betydning i Preussen, og andre eiendommelige Forhold i denne Stat nærmest have foranlediget, at Beføielsen til at vælge og til at vælges i Preussen blev indskrænket til Besiddelsen af Grundeiendom og de dermed forbundne Interesser, samt erklæret, „at hvad der saaledes blev udtalt som Grundfætning i de preussiske Provindsialstænders Forfatning: at Grundbesiddelse er Betingelse for Repræsentationen, kan derfor neppe, naar man betragter denne Institutions Væsen overhovedet, ansees for mere end en særegen Form, under hvilken denne Institution bestaaer i Preussen.“

Hvad jeg paa det anførte Sted har sagt for at begrunde min Anskuelses Rigtighed, tillader jeg mig her at gjentage.

„Saalænge Handel og Industrie i Almindelighed stode paa et lavt Trin, og kun vare lidet agtede, bleve de dermed forbundne Interesser ansete for egoistiske, og uden Betydning i Sammenligning med dem, der knyttede sig til Besiddelsen af Grundeiendom, og til Kapitalens og Glidens Anvendelse paa Jordens Dyrkning. At indrømme hine den samme Indskydelse paa de sællede Anligger som disse, maatte synes uhensigtsmæssigt og farligt, og Grundeiendom blev derfor, undtagen der, hvor Handelen tidlig havde naaet en stor Udvikling, anset for den naturlige Betingelse for hiin Indskydelse. Da aandelig Kultur i Middelalderen ikke fandtes uden hos Geistligheden, saa kunde ligesaa naturligen Intelligentsen ikke gjøre Krav paa anden Indskydelse end den, af hvilken den geistlige Stand var i Besiddelse. Men selv dennes Existence støttede sig overalt til Grundeiendom. Saaledes maatte Besiddelse af Grundeiendom have en

altoverveiende Betydning, som under forandrede Forhold, og nu da en rigtigere Erkjendelse af alle Kræfters Medvirkning til Statens Udvikling er almindelig, ikke synes at kunne tilkomme den. Det kan i vor Tid ikke falde Nogen ind at paastaae, at Videnskabelighed ikke findes uden hos den geistlige Stand, og at den aandelige Kraft i Staten vilde kunne udøve en tilstrækkelig Indflydelse paa de sællede Anliggender, dersom Andeel i denne alene blev tildeelt Geistligheden, hvormegen Indsigt og Dygtighed den end maatte besidde. Ligesaa lidt vil Nogen nu kunne paastaae, at Konstflid og Handel ikke i samme Grad og paa samme Maade som Ugerdyrkning medvirke til Statens Rigdom, og de med hine forbundne Interesser kunne nu ikke ansees for mere egoistiske eller mindre almeenvigtige end de, der knytte sig til Besiddelse af Grundeendom."

Dette Sted, eller lignende, hvor den samme Anskuelse findes gennemført paa en Maade, at jeg idetmindste ikke kan beskyldes for Selvmodsigelse, — dette Sted misforstaaer De, Hr. Greve! saaledes, som om jeg havde meent, at enhver personlig og individuel Interesse, altsaa enhver Stands, ja enhver Enkelts egoistiske Interesse skulde finde sin særskildte Repræsentant i Grundernes Forsamling. De siger Pag. 38, at min Paastand allerede af den Grund bør forkastes, fordi det er umueligt, at denne Grundsetning kan blive anvendt i sin fulde Udstrækning. De har upaatviveligen Ret, at ikke enhver Interesse i Ders Betydning af Ordet kan blive repræsenteret, thi ellers maatte Alle repræsentere sig selv, da af Alle Enhver har sin individuelle Interesse; men med Interesser, „som ikke ere mere egoistiske eller mindre almeenvigtige end de, der knytte sig til Besiddelse af Grundeendom“ (har jeg ikke

og kan jeg dog ikke have meent, de Enkeltes egoistiske og individuelle Interesse. De har, hvad der gjør mig meget ondt, misforstaaet mig i den Grad, at det ikke vilde have forundret mig mere, hvis De havde beskylt mig for at have villet gjøre hele Embedsclassen til Politispioner, fordi jeg har sagt: „Regjeringen kan ikke undvære den meest udbredte Kundskab til og den dybeste Indsigt i alle Interesser, og det er ogsaa det den i Gjerningen stræber efter at forskaffe sig gjennem Embedspersonalet i alle dets Afgreninger.“ (Om de preussiske Provindstalsænders Væsen Pag. 4). Thi skal ved Interesserne ikke forstaaes, hvad derved i Almindelighed menes, naar Talen er om Borgernes Forhold i Staten: de forskjellige Hovedarter af Virksomhed, hvortil de Enkelte ved deres Bestræbelser ere knyttet, og hvoraf deres Velvære udspringer, mens det almene Vel alene befordres ved deres ligelige Fremme og Udvikling, men skal derved forstaaes alle specielle Formaal, som enhver Enkelt eftertragter, „og hvis Antal er ligesaa stort som Antallet af Menneskenes forskjellige Speculationer“, saa havde jeg jo anvist Embedspersonalet en Virksomhed, som vilde gjøre det til et hemmeligt Politie. Men ligesaa lidt som den, der f. Ex. har skrevet en chemisk Afhandling, kan formode, at den, der vil recensere hans Anskuelse, overfører hvad han siger om Salt paa Rjøkkensalt, fordi Recensenten tænker paa dette alene, hobergang Talen er om Salt, ligesaa lidt har jeg kunnet formode, at den, der vilde drøfte mine Anskuelse, vilde tage Ordet „Interesse“ i en anden Betydning end den videnskabelige, hvori jeg har taget dette Ord. Jeg kunde med saa megen mere Høie have ventet, at De havde taget Hensyn til den videnskabelige Betydning af dette Ord som det selv i Hverdags sproget bruges

for at udtrykke forskjellige Begreber, og ofte i Talem tages i forskjellig Betydning. De bruger selv dette Udtryk saaledes, at derved undertiden maa forstaaes det ulastelige specielle Formaal, som Nogen eftertragter, og undertiden den lastværdige Maade, hvorpaa det specielle Formaal eftertrages.

Jeg tilstaaer imidlertid, at jeg et Dieblig har været tvivlraadig, om dog ikke Skylden til Misforstaaelsen laae hos mig, omendstjøndt jeg troede tydeligt nok at have betegnet, hvad jeg meente f. Ex. ved „en almindelig vel forstaaet og vel opfattet Interesse,..“ Jeg har sagt mig selv, at Mængden rimeligviis maa have misforstaaet mig, da en Mand af Deres Dannelses og i Deres Stilling har kunnet misforstaae mig. Men jeg tilstaaer, at min Tvivl snart forsvandt, da jeg saae hvorledes De ogsaa har misforstaaet en anden Forfatter, hvis Mening i mine Tanker ligger klar for Dagen, og jeg trøster mig ved, at de Mangfoldige, som ikke have forstaaet Spittler saaledes som De, Hr. Greve! har forstaaet ham, ville have fattet min Mening bedre end De synes at have gjort det.

Den Forandring i Danmarks Historie, som De mener, at Spittler har anseet for „det sjeldneste Cabinetsstykke i sit Slags“, kalder han „das seltsamste Cabinetsstück seiner Art“, og hvad han forstaaer herved, derom vidner hele hans Bog, og det forklarer han i sin Statshistorie, hvor han kalder den samme Begivenhed: „das seltsamste Resultat von Cabalen und Misverständnis“*. De mener ogsaa, at Spittler i Memoriet af 11 September 1660 „finder en Tilfidsættelse af alle de

* Spittler Entwurf der Geschichte der europäischen Staaten 2ter Theil, Pag. 821. (3te Ausgabe).

Forhold, som hidtil havde fundet Sted, hvilke Forhold ved en lang Række af Aar syntes at være gaaet over til Rettigheder, som kun af opirrede, høist dristige Mænd saaledes kunde blive angrebne, da ikke engang de protestantiske Geistliges Rettigheder deri bleve forskaaede.“ Og Spittler siger dog om dette Skrift: „sie lautete wie ein politisches Testament, und Sterbende haben selten mehr Ursache, sich nach Convenienzen zu richten“*, der angiver et ganske andet Synspunct end det af dem antydede, hvorfra Spittler vil, at dette Skrift skal betragtes. Ja paa det af Dem citerede Sted siger Spittler ordret: „So war in allen Plänen, die diese Schrift der städtischen Deputirten enthielt, ein unverschönendes Hinwegsehen über alle bisherigen Verhältnisse, die wirklich schon seit langem her zum Recht geworden zu seyn schienen, oder von einem Heiligkeitsnebel verhüllt wurden, aus dem (=: Heiligkeitsnebel) nur erbitterte oder höchst kühne Menschen sie hervorziehen könnten. Selbst des Clerus schonen sie nicht. Sie wollten Canonicate und Präbenden, wenigstens so lange bis das Reich seiner Lasten frei sei, von der Krone genutzt wissen.“

Kunne vi paa en saa forskjellig Maade opfatte Meningene af Spittlers Ord, saa er det mig ogsaa mere forklarligt, at De, Hr. Greve! i mine Udtryk finder en Mening, som jeg ikke har havt, og at De kan troe Dem opfordret til at bestride mine Anskuelse, hvor De, jeg tillader mig at gjentage det, dog kommer til det samme Resultat som jeg.

* Spittler Geschichte der dänischen Revolution im Jahre 1660, Pag. 68.

De siger, Hr. Greve! at De kun fremtræder med videnskabelige Grunde mod mig, men med fuldkommen Erkjendelse af, at De selv i Deres Polemik ikke fornægter Deres Character og Deres Bestræbelsers Reenhed, tillader jeg mig at sige Dem, at man af videnskabelige Grunde kan gjøre en uvidenskabelig Brug. Jeg kalder det nemlig saa, naar man for at bevise Et, anfører videnskabelige Grunde, der bevise et Andet, hvorom Talen slet ikke er. At de Befuldmægtigede for Forligelsescommissionen maae være forsynede med uindskrænkede Fuldmagter, og at de Solme vil, at de engelske Deputerede skulle betragtes ei blot som deres Committenters men som hele Landets Deputerede, er fuldkommen rigtigt; men deraf følger ingenlunde, at min Paastand er urigtig, at det vilde være gavnligt, om alle Interesser fik Andeel i Besøielsen til Raadgivning, hvilket sikkerst skeer, naar alle Interesser concurrere til Repræsentanternes Valg. Jeg har interstedt sagt, at Repræsentanterne burde have indskrænkede Fuldmagter, eller at de skulle ansee sig udelukkende som deres Vælgeres Repræsentanter. De kan, Hr. Greve! ligesaa lidt vise mig dette, som De kan paaståae, at de Solmes Paastand vil være mindre sand, naar en Parlamentsreform vil bringe det derhen, at alle Interesserne i England blive mere ligeligen repræsenterede i Underhuset, end det nu er Tilfældet.

Kun fordi De, Hr. Greve, paa den ovenansførte Maade har forstaaet eller, rettere sagt, misforstaaet, hvad jeg meente med, „at alle Interesserne i Staten skulle repræsenteres,“ vil De, at ingen Interesse maa repræsenteres. De siger: „at alle de, som træde sammen i Provindsialstændernes Forsamling, skulle hos dem selv tilintetgjøre al den Tilbæielighed, som kunde findes i deres

Hjerter til at være Talsmænd for en Interesse, til hvilken de ved deres personlige Stilling kunde være bundne." Hermed vil De dog vel ikke sige andet, end at interesserede Talsmænd, der af Egoisme, Egennytte og Eensfiddighed ville opoffre det Heles Belfærd for deres egen eller deres Liges Fordeel, ikke bør findes i Stændernes Forsamling. Umuligen kan De ville, at Landmanden ikke bør tale Agerdyrkingens Sag, Videnskabsmanden ikke Underviisningens og Kirkens, Kjøbmanden ikke Handelens, Fabrikanten ikke Industriens Sag, hvor Regjeringen ønsker Dplysning og Raad med Hensyn til een af disse Interesser. Statens Interesse er jo ikke noget for sig selv bestaaende, Løsbrevet fra alle Borgerklassers Interesser. Den, der ærligen vil Fædrelandets Læve, maa netop alvorligen fæste sig til den paa de enkelte Virksomheder i Staten, thi hiint fremgaaer af disse Udvikling og Fremme. Mænd af een Klasse, af een Stand, af een Interesse kunne umuligen kjende alle Interessers, alle Classers og alle Stænders Fornødenheder og Ønsker lige nøie, og netop derfor er det vistnok gavnligt, at Mænd af forskjellige Interesser — med andre Ord, at Mænd, der repræsenterer forskjellige Interesser — kunne erholde Udgang i en Forsamling, hvor Statens Interesse skal omhandles. Men retsindige Mænd, som ikke søge Fædrelandet af Sigte, naar de give Dplysning om den Interesse, der repræsenteres ved dem, findes, det ville vi ikke kunne nægte, i alle Classer. De bebreider mig rigtignok at have bestyldt de danske Grundeiere for at være saa egennyttige, at de ganske ville overse Statens og Samfundets Belfærd, da jeg dog blot troede, at ogsaa andre end disse ved en virkelig Interesse kunne være bundne til det Heles Vel og ville vide at iagttage dette; men gjør De da ikke alle disse Grundeiere en værre Bebreidelse,

naar De, Hr. Greve! mener, at man ikke kan finde Nøgennyt-
tighed og Almeenaand uden for Grundbesiddernes Klasse?

Pagina 61 paastaar De endogsaa, „at Muligheden af at den Bestræbelse ved Lovgivningen, som Mænd der ei ere Grundeiere vise, kunde være rettet imod Grundeiernes Interesse, er større end Muligheden af, at Grundeiernes Bestræbelse ved Lovgivningen skulde have til Hensigt at skade den Deel af Landets Beboere, som ei ere Grundeiere.“ Jeg tillader mig i Forbigaaende at bemærke, at de engelske Parlaments-Debatter, især de om den engelske Kornbill, ikke kunne tjene til at stadfæste denne Paastand, for hvilken De neppe kan anføre nogen historisk Hjemmel. De siger vel, at denne Tanke findes ret skjønt udtrykt i de Forslag, som bleve forelagte i den første westphalske Provindsialforsamling af de preussiske Ministre, hvor det hedder: Das Glück der bürgerlichen Gesellschaft hängt von dem Daseyn vieler tüchtigen, gesunden, kräftigen, intellectuelt und sittlich gebildeten Menschen ab, und dies Glück ist im Widerspruch mit dem Daseyn eines zahlreichen nothleidenden Pöbels.“ Men hvorledes disse vistnok skjønne Ord kunne blive til Udtryk af den af Dem anførte Tanke, det mægter jeg ligesaa lidt at indsee, som jeg kan forklare mig, hvorledes det af Dem Pag. 59 citerede Sted af Benjamin Esnault skal kunne bevise, at Ikke-Grundeiere ei bør have Valgrettlighed, thi denne Forfatter vil kun udelukke les non-propriétaires, til hvilken Klasse dog ikke alle de henhøre, som vi paa dansk ikke ville kalde Propriétaires.

Og spørger man, hvorfor de Repræsentanter, som saaledes ikke skulde repræsentere nogen Interesse, blot kunne antages at findes blandt Grundeierne, saa svarer De selv Hr. Greve Pag. 40: „fordi hos dem ikke findes den

Mangfoldighed af forskjellige Interesser, som finder Sted hos Handelsstanden, og endnu mindre den hurtige Forandring i Interessen, som kan tænkes hos de Handlende, men derimod mere Eensformighed og Stadighed." Altsaa, fordi Grundeiernes Interesse mere end nogen Andens maa betragtes som et afsluttet uforanderligt Heelt, skulle de i Særdeleshed være skikkede til at varetage de øvrige Borgeres veylende, sig krydsende Interesser; og fordi hines Interesse er eensformig og stadig, skulle de i Særdeleshed være frie for den Stands: Mand, som De selv betegner at være til Hinder for andre Stænders Interesse eller for Landets Vælfærd. Jeg beder Dem at bemærke Hr. Greve! at det er Dæres, og ikke mit Raisonnement.

Lad os see, hvad jeg har ønsket. Jeg har meent, at det vilde være gavnligt, at alle Interesser bleve repræsenterede, og at det derfor var ønskeligt, at Videnskabsmænd, Kunstnere, Agerdyrkere, Fabrikanter og Handlende kunne, naar deres Medborgere hædrede dem med deres Tillid, faae Leilighed til at understøtte Regjeringen med Oplysning og Raad i de Anliggender, som enhver af dem bedst maatte kjende og meest være fortrolig med. Jeg antog det meest hensigtsvarende, for at dette kunde opnaaes, ikke at lade hver Stand, hver Interesse for sig vælge sine særskildte Repræsentanter, men kun ikke at gjøre Grundbesiddelse til udelukkende Betingelse for Valgbeføielser i et Land, hvor Forholdene have dannet sig saaledes, at det i det mindste ikke er ganske almindeligt, at Videnskabsmænd, Kunstnere, Fabrikanter og Handlende tillige ere Grundeiere, om de end ifølge deres Stilling, Formue og Character maatte antages at være ligesaa interesserede i det Bestaaendes

Opretholdelse og i Samfundets Belfærd, som Grundeierne ere det. Jeg nægtede ikke, at „Banfeligheden af at finde en anden let kjendelig og efterviislig udsortes Udkomst foruden Grundeiendom, for at synes værdig til at deeltage i Valget af dem, der skulle repræsentere Interesserne, er saa stor, at man mueligen maatte foretrække hiin, trods alle de Ufuldkommenheder, der ligge i dens Natur, for den Fare, at indrømme nogen Indskydelse paa Valgene til dem, der ikke besidde virkelige Interesser, og hvilke det altsaa heller ikke kan være magtpaaliggende, at de Dueligste og Bedste til at repræsentere hine altid blive valgte.“ Imidlertid troede jeg, „at i Byerne synes Røringsskatten i Forening med andre directe Afgifter f. Ex. Fattigskatten at tilbyde et ligesaa let efterviisligt Kjendetegn paa en virkelig Interesses Tilstødeværelse, som Besiddelse af Grundeiendom formaaer at gjøre det.“ (M. f. L. l. c. Pag. 274). Det er denne Anskuelse, som De finder urigtig, og som De mener, er udsprunget af en temmelig materiel og overfladisk Betragtning af Interesserne; men lad os see om De virkelig er uenig med mig, eller om jeg ikke snarere var besværet til at sige, at De, hvor De synes at bestride mig, dog kommer til det samme Resultat som jeg.

Vistnok gives der med Hensyn til den omhandlede Institution ikke to mere væsentlige og vigtige Bestemmelser end dem, der fastsætte Betingelserne for at vælge og at vælges. Jeg skal efter Deres Overbeviisning „ikke have betragtet Sagen fra den rigtige Synspunct,“ og for at bevise dette, anfører De først,“ at da Forordningen af 28 Mai d. A. har fulgt den samme Grundfættning som den preussiske Regjering, og da tvende Regjeringer, som begge nyde Europas Agtelse, have troet

at burde følge den samme Grundsætning, bør denne ei forkastes eller fremstilles som urigtig." Hvad jeg har skrevet om Provindsialstænderne er udkommen før den 28 Mai, og altsaa taber Deres formeentlige Beviis en Deel af sin tilsigtede Kraft; men om jeg end havde yttret min Anskuelse efter den 28 Mai, vilde Deres Beviis ikke forekomme mig bedre, thi det er et argumentum ad potestatem, som idetmindste ikke kan henregnes til videnskabelige Grunde. Jeg maa tilstaae, at jeg i det Hele ikke ynder den Slags Autoriteter, saalænge Striden skal føres paa et videnskabeligt Gebet; men at jeg desuden er fuldkommen besejret til at yttre en Anskuelse, som hverken har fundet eller vil finde Medhold i Lovbestemmelserne, derpaa vil jeg, da De synes at lægge Vægt paa Autoriteter, anføre en meget vægtig. Lovgiveren vil aldeles ikke, hedder det i Trykkesfriheds-Forordningen, at redelige og oplyste Mænd skulle hindres fra med Frimodighed og Uafhængighed at tilkjendegive Deres Tanker om hvad efter Deres Indsigt kunde bidrage til det almindelige Bedste. At jeg heller ikke har gjort andet, er jeg mig selv bevidst, og Deres Character, Hr. Greve! er mig Borgen for, at De ikke vil paastaae det Modsatte. Men alt andet Beviis for at min Anskuelse af, at Grundbesiddelse ikke burde være den udelukkende Betingelse for Valgbesvielsen, savnes aldeles i Deres Skrift, thi det Meste af hvad De anfører af andre Landes Statsforfatninger, navnlig af Norges og Englands, kuldkafter ikke, men understøtter min Anskuelse. Og det kunde heller ikke være anderledes, thi De mener selv, Hr. Greve (Pag. 54): „At den, som er Borger i en Kjøbstad, og altsaa har erhvervet sig en væsentlig Retslighed for sin Livstid, selv om han ei er i Besiddelse af nogen Grundeiendom,

dog, fordi han af Samfundet er anerkjendt som dets Medlem, og fordi denne Besiddelse af Borgerretten er nok saa varig og saa reel som Gaardmændenes Fæstet, burde nyde Valgrettigheden, især da Borgerrettens Erhvervelse jo beroer paa en foregaaende Undersøgelse fra Statens Side, hvorved de Uværdige kan afvises.“ Og Pag. 63 siger De: „Naar vi saaledes see hen til de Bestemmelser, som ere fastsatte i andre Lande, og overtøie dette Raisonnement, saa maae vi dog vel indrømme, at den i Forordningen fastsatte Bestemmelse er saare rigtig, at nemlig Besiddelse af Grundeiendom bør være den almindelige Betingelse for Valgrettigheden, og at Andre, kun naar deres Stemmes Uafhængighed synes sikket, burde nyde denne Ret.“ Men Hr. Greve, dette sidste er en betydelig Udvidelse af den i Fordn. af 28 Mai udtalte Grundføtning; og hvad andet eller hvad mere har jeg ønsket, naar jeg viste, at det vilde være gavnligt at udstrække Valgbeføielsen til andre virkelige Interesser i Staten foruden til Grundbesiddelsen? Ere vi ved vor tilsyneladende Meningsforskjellighed ikke temmelig enige?

De synes at ville hente Grunde imod mig af Kant, Benjamin Constant og Grey; men de citerede Steder bevise ikkun Nyttens af det største Antal af uafhængige Valgmænd, og Faren af at give Valgene til Priis for dem, som intet eie, og ikke have nogen Interesse i Staten. Man skulde saaledes troe, at jeg havde nyttret den modsatte Anskuelse, og dog har jeg sagt: „at det maa være Staten yderst magtpaaliggende, at ikke nogen Beføielse til at virke paa de fælleds Anliggender bliver indrømmet til andre end til dem, der aabenbar have Interesse for det Bestaaendes Opretholdelse.“ Ja jeg har paa flere

Steder gjort opmærksom paa Faren af en uindskrænket Valgfrihed, og jeg er i mine Fordringer til Valgbetsiets sens Udstrækning ikke gaaet videre end De selv, som ønsker, at foruden Grundeierne skulle Kjøbstædborgerne og de, hvis Stemmers Uafhængighed synes sikket, have Andeel i Betsielsen til at vælge Repræsentanter.

Grey's Hensigt med Motionen 1797 var: „ene og alene at udelukke af Parlamentet de Menneker, som hverken besidde Grundeendom, eller ere bundne til noget industrielt Foretagende, eller udøve nogen bestemt nyttig Konst eller Videnskab., (Parlementary register 1797 vol. II. Pag. 582.) Han forlangte derfor, at Valgrettigheden skulde udstrækkes til alle „householders“, som jeg ikke behøver at sige Dem, Hr. Greve! indbefatter flere end Huuseierne. Erskine, som understøttede Grey's Motion*, udviklede hans Anskuelse, og viste hvorfor enhver Familiefader burde være valgbetsiet. De seer altsaa selv, Hr. Greve! at Grey's Autoritet ligesaa lidt i dette Punct kan bruges imod mig som imod Dem; og dette er naturligt, fordi vi i Grunden ere enige, og fordi han med Hensyn til de bestaaende Forhold i England gaaer meget videre end nogen af os.

Førend jeg forlader dette Punct tillader jeg mig at bede Dem kaste et Blik tilbage paa vor tilsyneladende Strid. Jeg har yttret en Anskuelse, som ikke har fundet Medhold i Forordningen af 28 Mai d. A.; jeg har meent, at det vilde have været gavnligt ikke at gjøre Grundbesiddelse til udelukkende Betingelse for Valgbetsielsen, men at udstrække denne til alle virkelige Interesser i Staten — her er ikke Talen om Regjeringen kunde gjøre det, og

* l. c. Pag. 594.

mine Tvivl herom har jeg paa sit Sted selv fremsat. De, Hr. Greve! finder, at Regjeringen ikke kunde antage en liberalere Grundførning end den i Forordningen af 28 Mai d. A. fulgte, hvor Grundbesiddelse gjøres til en nødvendig Betingelse for Betsielsen til at vælge, og mener dog selv, at Rigsstædborgerne og de, hvis Stemmers Uafhængighed var sikret, burde, foruden Grundbesidderne, have Andeel i denne Betsielse. De har ønsket, Hr. Greve, „at det for alle maatte blive mere og mere klart, at det er Statens, Danmarks, Fædrelandets, Samfundets fælleds Interesse, som ene og alene skal høres, som skal have Overvægten og som skal bringe alle andre Interesser til at tie.“ Jeg har ønsket, at Valgbetsielsen ikke maatte blive indskrænket til en eneste Interesse, for at dens Stemme ikke skal faae Overvægt, hvor det kommer an paa Statens, Danmarks, Fædrelandets, Samfundets fælleds Interesse. Derfor har jeg ønsket, at alle Interessenerne i Stændernes Forsamling maatte kunne finde deres Repræsentanter, og at alle de maatte blive udelukkede fra Valgbetsielsen, „der ikke i deres Eiendom og Stilling i Samfundet give Staten en Garantie for, at det Heles Vel er dem dyrebart.“ (M. f. L. I. c. Pag. 275). Hvori bestaaer da vor Meningsforskjellighed, og har jeg ikke Ret, naar jeg siger, at vi komme til det samme Resultat?

Med Hensyn til Valgbarheden, Metten til at vælges, som er det andet vigtige Punct, hvorom vi kunne synes at have forskjellige Meninger, kan jeg være saa meget kortere, som De snarere kommer til at dele min Anskuelse: at det nemlig, ved at binde Betsielsen til at blive valgt til en vis Art af Formue eller overhovedet til blot udvortes Adkomster, let er tænkeligt, at Regjeringen kunde komme til at savne deres Raad, som man helst ønskede at høre,

og hvilke Borgerne helst gjorde til Talsmænd for deres Interesser. De begynder vel Pag. 72 med at sige : „at det neppe vilde være gavnligt ved Love at gjøre andre Fordringer for dem, som kunne vælges, end den modnere Alder, foruden de Bestemmelser, som gjælde for Valgretten.“ De vil altsaa, som det synes her, gjøre Grundbesiddelsen, foruden den modnere Alder, til den nødvendige Betingelse for Valgbarheden. Men paa den samme Side indrømmer De, „at man kunde vel endogfaa antage, at Valgmændene, naar disse først ere blevne oplibede ved den rette Aand og føle Vigtigheden af Valget, ei længere burde være bundne til at vælge Grundeiere, og endnu mindre saadanne Mænd, som ere Grundeiere i Valgmændenes District, thi det vilde være en stor Skade for Staten, naar en Mand som almindeligen anerkjendes af alle Grundeiere for at have alle de Kundskaber og den Duelighed, som udfordres for at være Medlem af Provindsialstænderne, ei turde vælges dertil, fordi han ei er Grundeier, og det saameget mere, som det ei er rimeligt, at Grundeierne vilde vælge en saadan Ifke:Grundeier, uden at de havde gyldige Grunde til at være fuldkommen overbeviste om, at hans Character fortjener det, at deres og hele Samfundets Velfærd med Lidd betroes ham.“ Vi ere altsaa, Hr. Greve! ogsaa her enige, hvad jeg bemærker, ikke for at vise at min Anskuelse er den rigtige, men for at forskaffe det, hvad vi begge mene at være rigtigt, større og mere almindelig Erkjendelse. Det synes vel her igjen som om De antog, at det blot burde være Grundeierne, som skulde være beføiede til at vælge; men ikke at tale om, at De derved geraader i en Modsigelse med Dem selv, spørger jeg Dem om, det er rimeligere, at Grundeiere iblandt Ifke:Grundeiere ville

vide at finde den Mand, som besidder alle de Kundskaber og den Duelighed, som udfordres for at være Medlem af Provindsialstænderne, end at Ikke-Grundeierne ville finde ham, naar de, forudsat at de have virkelige Interesser, eller at, hvad De kalder, deres Stemmers Uafhængighed er sikret, fik Besøielse til at deeltage i Valget paa den kundskabrige og dueelige Mand, der staaer dem nærmere, og hvis Talenter og Dygtighed, de derfor maae være langt bedre istand til at bedømme end Grundeierne. Vilde det ikke ogsaa tale langt mere for en saadan Mand's Character, naar hans Valg tillige havde været afhængigt af Mænd, der have samme Virksomhed, samme Beskjæftigelse, samme Bestræbelse som han, og paa hvis Omdømme Egenfordeel, for ikke at sige Brødnid saa let kan indvirke, end naar hans Valg alene beroer paa Omdømmet af dem, der ledebe at en ganske anden Interesse betragte ham med et langt mere gunstigt Øie end de, der have saamegen Anledning til at rivalisere med ham og til at misunde ham. Mig synes, at denne Betragtning paa ny maa overbevise os om, hvor gavnligt det vilde være, at lade alle virkelige Interesser concurrere til Valgene; thi selv om Valgbarheden ikke blev indskrænket til de samme Betingelser som Valgbesøielsen, vilde Valgene dog ikke saa let kunne falde paa de meest Kyndige og Dueelige i enhver Klasse af Medborgere, saalænge det ikkun er en eneste, der har Besøielsen til at vælge, som dette vilde være Tilfældet, naar alle Classer, under den fornødne Garantie for enhver Enkelt's Uafhængighed, bleve gjorte deelagtige i denne Besøielse.

Jeg har saaledes oplyst de Puncter, om hvilke Publicum kan have antaget, at vi have forskjellige Anskuelser; og jeg troer paa denne Maade at have bidraget til

en almindelig klarere Opfatning af vore fælleds Anskuelser, og til en dybere Indsigt i den Institutions Væsen, som vi begge ønske osie maa kjendes og vurderes af Almeenheten. Men netop fordi vi begge nære dette Ønske, vil jeg tillade mig, Hr. Greve! ogsaa at yttre min Mening om den Deel af Deres Skrift, der ikke indeholder noget polemisk, men hvor De uden saadant Hensyn har udviklet Deres egne Anskuelser om denne saa vigtige Sag.

Det synes mig klart, at der er to Slags Indflydelse, som De, Hr. Greve! i lige Grad ønsker bortstjæret nede, og mod hvilke De finder Provindsialstænderne beskyttede ved de Bestemmelser, som Forordningen af 28 Mai d. A. indeholder. De befrygter, og heri maa jeg give Dem fuldkommen Medhold, Indflydelsen ikke blot af dem, hvis Stemmers Uafhængighed formedelst deres Stilling i Staten ikke kan antages at være sikret, men ogsaa af dem, om hvis Uafhængighed der formedelst deres Stilling til Regjeringen kan være Tvivl. Mod dette sidste Slags Indflydelse, som De synes meest at befrygte, fordi De vel ikke urigtigen antager, at det eneste Element, som kunde tænkes at vilde træde fiendtlig op imod Provindsialstænderne var, efter Statens nuværende Tilstand, det bureaukratiske — mod dette sidste Slags Indflydelse finder De, Hr. Greve! en tilstrækkelig Garantie i Forordningens § 2, fordi „det kun som Undtagelse vil tillades at Embedsmænd vælges“. Imidlertid synes det mig ikke, at den ommeldte § opstiller dette Princip, thi det hedder her, at skjøndt de Embedsmænd, der til lige ere Grundeiere, i Almindelighed ikke ville blive udelukkede fra at tage Sæde i Stændernes Forsamling, naar de dertil vælges, saa kan dog ingen Embedsmand, som er

forsynet med en kongelig Bestalling eller Ordre eller Confirmation modtage saadant Valg, uden dertil at have modtaget kongelig Tilladelse. Det er vel sandt, at denne, som det synes mig, disciplinæriske Bestemmelse muligens vil kunne bevirke det hvad De antager for dens Hovedhensigt, at Embedsmændene nemlig „ikke skulle fortrænge de Befuldmægtigede, som iblandt selve Folket skal vælges“; men netop fordi jeg, ligesom De, anseer det for høist vigtigt, at det bliver indlysende for Folket, at Embedsmændenes alt for store Indflydelse her vilde modarbejde Institutionens Hensigt, netop derfor troer jeg at burde gjøre opmærksom paa, at efter Udtrykkene i denne S at dømme findes Garantien for denne Fare ikke her. Det ligger ogsaa i Sagens Natur, at Forordningen ikke kan betrygge Folket for en Fare af denne Art, men at Folket ene maa søge et Værn herimod i sin egen Erkjendelse af Institutionens Vigtighed, og i sit eget rigtige Dømmeme om hvo der meest er skicket til at tale dets Sag, og til at give Regjeringen Raad og Oplysning i de Aliggender, om hvilke Regjeringen ønsker at høre Folkets Stemme. Jeg troer, at det er vigtigt at gjøre Folket opmærksomt derpaa, thi udhæver man blot, saaledes som De, Hr. Greve! vistnok med saare vægtige Grunde har gjort det, hvorfor det i Almindelighed ikke er godt, at Embedsmænd vælges, men opvækker man dog tillige den Tanke, at Regjeringen nok vil vide at rette Folkets Misgreb ved at nægte de af Folket valgte Embedsmænd Tilladelse til at indtræde i Stændernes Forsamling; saa svækker man paa den ene Side Folkets Forestilling om Vigtigheden af det Hverv, som det ved Valgene har at udføre, og man bringer paa den anden Side derved Regjeringen i den Nødvendighed, at benytte et Middel for at fikke

Stemmernes Uafhængighed for Indflydelse fra Regjerings Side, der selv har Udseende af at være en Regjerings Indflydelse. Tænke Vælgerne i Districterne: „det er vel ikke godt at der komme for mange Embedsmænd i Stændernes Forsamling, da det i saa Fald ikke vil være Folkets Stemme, som Kongen faaer at høre, men den eller hiin Embedsmand ville vi dog ikke støde ved ikke at vælge ham; thi skulde i det Hele for mange Embedsmænd blive valgte, saa vil Lillabelsen til at indtræde i Stændernes Forsamling blive nægtet nogle“ — tænke Vælgerne saaledes, saa vil upaatvivleligen et stort Antal Embedsmænd dog blive valgt. Regjeringen vil da være nødsaget til enten at indvittige i at modtage dem alle i Stændernes Forsamling, for ikke at synes selv at udøve en direct Indflydelse paa Folkets Valg, eller at gjøre en Classification imellem de af Folket udnævnte Embedsmænd, og optage nogle og udelukke andre. Men en saadan Classification er ubehagelig og byrdefuld, og kan ikke udføres, uden at opvække Misfornøielse hos dem, som blive udelukkede, og hos dem, der erfare at deres Valg er blevet forkastet. Embedsmændene ville derfor efter al Rimelighed i Almindelighed, efter G's Udtryk, ikke blive udelukkede. Derfor anseer jeg det ogsaa for mere nødvendigt, at gjøre Folket opmærksomt paa, at Institutionens hele tilfattede Nytte og velgjørende Virksomhed beroer paa dets egen Klogskab og Sindighed med Hensyn til Valgene, paa dets Overbediisning om Nødvendigheden af altid ene og alene at have de Vælgendes Duelighed, Kyndighed og Uafhængighed for Die, end at berolige Folket ved den Tænke, at Regjeringen i sin Wiisdom har forbeholdt sig et Mittel til at gjøre dets uhensigtmæssige Valg uskadelige. Jeg anseer hiint saa meget mere nødvendigt end

dette, som det Middel til at rette de mindre passende Valg, hvilket efter Deres Anskuelse Regjeringen synes at have forbeholdt sig, ikke vil kunne anvendes, uden let at paadrage sig Skin af Vilkaarlighed, og uden i alt Fald at lede til ubehagelige Collisionss-Tilfælde.

I Forordningens § 3 finder De, Hr. Grede! en Trøst, at derved er aabnet Udsigt til, at Landsfaderen vil give umiddelbar Sæde i Provindsialstænderne til saadanne udmærkede Mænd, som ikke ere Grundeiere, og som ikke blive valgte af noget District. De finder her „en Indretning, som man vist i et Land, hvor en saadan Institution først skal grundes og fæste Rod, maa finde særdeles hensigtsmæssig, skjøndt den i et Land, hvor Folket allerede har faaet Kjærlighed for en saadan Institution, vilde blive betragtet, især om Embedsmænd fik Sæde deri, som en Hindring for den Kongelige Hensigt, at blive bekendt med Folkets Ønsker og Anskuelser, og som derfor af vor saa omhufulde Regjering vist ikkun vil blive afbenyttet, saavidt Landets Hæder og Vel kræver det“. I dette sidste Haab samstemme vi aldeles; thi Forskjellen imellem den os bebudede Institution og den collegiale Forfatning ligger dog i sidste Instanz deri, at ved hiin hører Kongen Raad af dem, som Folket har valgt, og ved denne hører Kongen Raad af dem, som **Han Selv** har valgt og ansat til dette Hverv; ved hiin er det de af Folket Udvalgte, som skulle give Oplysning om de Gjenstande, der forelægges Provindsialstænderne, ved denne er det de af Kongen valgte og bestiktede Mænd, som oplyse de samme Gjenstande, der sortere under de forskjellige Collegier og Forvaltninger. Maaden hvorpaa Regjeringen vil gjøre Brug af den Ret, som den har forbeholdt sig for umiddelbart at supplere Folkets Valg, vil

ogfaa upaatvibveligen berolige Enhver, som kunde ansee denne § mindre overensstemmende med hele Institutionens Aand og Væsen; og det er sikkert gavnligt, at De, Hr. Greve! har gjort opmærksom paa, hvad Folket med Hensyn til denne § har Grund til at ønske og haabe.

De berører i Deres Skrift, Hr. Greve! enkelte Puncter, som Forordningen ei endnu har afgjort, og det er i Særdeleshed med Hensyn til disse, at De ønsker, at Deres Anskuelser maae underkastes en grundig Critik, fordi De, vistnok med fuldkommen Føie, anseer det for saare gavnligt, at Ideerne forarbejdes af Nationen, for at den nye Institution derved kunde blive end mere national. Ikke i den daarlige Tanke, at jeg skulde være kaldet til at levere denne grundige Critik, men fordi jeg dog troer mig istand til at bidrage noget til disse Anskuelser's Drøftelse, og fordi jeg føler mig opfordret hertil af Dem, tillader jeg mig nærmere at undersøge disse's Rigtighed.'

De antager, at man kan formode, at ordentligviis nye Valg hvert andet Aar, ville finde Sted; og saavidt jeg troer at Skønne af Deres Ord, ønsker De, at ved enhver ny Indkaldelse af Provindsialstænderne skulde disse blive total fornyede. I Preussen skee Valgene paa 6 Aar, saaledes at Halvdelen udtræder hvert tredje Aar; De synes derimod at ville, at alle Forsamlingens Medlemmer blot skulde vælges for een Session, og at altsaa alle skulde udtræde paa reengang. Det er vel sandt, at saalænge det ikke er forbudt, at de engang valgte og udtraadte Medlemmer kunne vælges paa ny, saalænge er det ikke vist, at enhver ny Forsamling vil bestaae af ganske nye Medlemmer, og savne den Detaillir-Kundskab til Forretningernes Gang og til de foregaaende Forsamlingers Forhandlinger, som det er ønskeligt, at en sli

Forsamling altid maa besidde. Men Faren for at dette kan blive Tilfældet er dog tilstæde, uden at jeg indseer Nytten af at Forsamlingen saaledes efter hver Sæssion bliver fornyet in pleno. De siger vel, at det synes ønskeligt „for at vedligeholde en levende Forbindelse imellem Folket og dets Udvalgte, da det ogsaa om de engelske Parlater er bemærket, at de have den Leilighed med Bøffene, at de blive stedse mere urene, jo længere de ere løbene fra Riden.“ Men skulde Faren for, at Regjeringen vil søge at indvirke paa Repræsentanterne, være saa stor, hvor disse kun ere besejdede til Raadgivning, som den er det der, hvor Regjeringens Handlinger ere afhængige af Repræsentanternes Samtykke? Og dog see vi, at man selv der, hvor denne Fare i langt større Grad er tænkelig, hellere vil underkaste sig denne, end enten ofte give Landet til Priis for de Lidenskaber, der sættes i Bevægelse ved almindelige Valg, eller udsætte sig for den Standsning i Forretningernes Gang og for de Ubehageligheder, der ikke kunne udeblive, naar Forsamlingen for størstedelen hver Gang bestaaer af nye Medlemmer. Kunne desuden een Sæssions Forhandlinger antages at ville give samtlige Folkets Udvalgte Leilighed til at bevise, at de virkelig besidde den Grad af Duellighed, Ryndighed og Frimodighed, som man antog at finde hos dem? Kunne Alle i een Sæssion faae Leilighed til at retfærdiggjøre deres Valg? Jeg troer ikke, at man kan og bør vente dette. Men Følgen vil da ogsaa blive, at muligen de Mænd ikke ville blive valgte igjen, der ved en senere Leilighed bedst ville kunne opløse Regjeringen og meest kunne tjene Folket. Mangel paa Leilighed til at godtgjøre sin Duellighed vil da ofte blive antaget for Beviis paa Uduellighed. Jeg er fuldkommen enig med Dem om Nytten, ja om Vigtigheden af For-

handlingernes Offentlighed. Publicum vil derved alene sættes istand til at dømme om Valgenes Henfigtsmæssighed, og om hvo der fortjener igjen at betroes det vigtige Hverv, som er lagt i hans Hænder. Men for at Publicum skal kunne dømme med Sindighed og Sagkundskab, maa det i de allerfleste Tilfælde kjende en Mand's Anskuelser om flere Gjenstande, hans Opførsel i flere Forhold, hans Dom om flere Anliggender, hvad en eneste Session ikke altid kan give Leilighed til at lære at kjende. Desuden er det en almindelig Erfaring, at hvad der skeer hyppigen, det taber sin Interesse for den store Mængde. Hyppige Valg sløve den store Mængdes Deeltagelse, og ere netop derfor en kjærkommen Leilighed for dem, der drives af Lidenskaber, og stræbe efter at sætte deres egenlyttige eller forfængelige Planer igjen. For at vedligeholde en levende Forbindelse imellem Folket og dets Udvalgte, vil det sikkerligen være tilstrækkeligt, at alle Valgene blive umiddelbare, og ikke skee for alt for lange Tidsrum. En Valgmethode, hvorefter Repræsentanterne blive valgte paa 6 eller 8 Aar, saaledes at Forsamlingen hvert 3 eller 4 Aar fornyes med det halve Antal af Medlemmer, forekommer mig at ville være hensigtsvarende i det ovennævnte Diemeed, uden at være forbunden med de Farer, som Stændeforsamlingens hyppige Fornyelse in pleno kunde medføre.

Jeg har i det Foregaaende berørt to Principer, som jeg med megen Fornøielse har fundet udtalte i Deres Skrift: Forhandlingernes Offentlighed og Valgenes Umiddelbarhed. De siger (Pag. 51): „den Personelkundskab, som hører dertil, for at kunne vælge den rette Mand, kan let erhverves i Stater, hvor Stændernes Forhandlinger, som man jo tør haabe vil blive Tilfældet i Danmark, skee offentlig, og hvor den almindelige Opmærk-

somhed, snart ved frimodige offentlige Blade, vil blive henvendt paa den større eller mindre Duelighed, som Medlemmerne af Provindsialstænderne vise ved at virke for det vigtige Niemed, som betroes dem; thi uden en saadan Offentlighed, uden et saa nøie Baaend imellem Repræsentanterne og deres Committenter, som ved Pressen endnu bedre opnaaes end ved aabne Dørre, vilde Livet savnes, der giver Institutionen sin rette Værd". Unøgteligt er Offentlighed i alle Provindsialstændernes Forhandlinger af høieste Vigtighed, for at denne Institution skal kunne slaae dybe Rødder i Staten og blive vurderet i sin hele Betydning af Folket. Betjendtgjørelsen af Forhandlingernes Resultat og af Landdagsaffæden, undertiden rum Tid efter Provindsialstændernes Slutning, er vistnok ikke tilstrækkelig hertil. Imidlertid maa jeg bemærke, at omendkjøndt denne sidste Art af Offentlighed kun er tydeligen udtalt i de preussiske Anordninger om Provindsialstændernes Organisation, saa har det dog ingenlunde været de enkelte Medlemmer formeent, igjennem Pressen at ophvse Publicum om deres specielle Anskuelser eller afvigende Betænkninger; men det er beklageligt, at dette ikke hyppigere er skeet, end det hidindtil synes at have været Tilfældet, thi Almeeninteressen for denne Institution vilde derved have vundet mere Liv og Styrke. Paa den anden Side kan det derimod ikke nægtes, at mangen Mand, der besidder Kundskaber og Frimodighed til i Stændeforsamlingen at yttre en sund Anskuelse, en rigtig Dom og et gavnligt Raad, ifølge sin Stilling og sine vante Bestjæftigelser, let kan savne Talent og Dristighed, ja vel endog den fornødne Tid for at kunne fremsætte og udvikle sine Anskuelser og Meninger for det læsende Publicum. Den fornødne Offentlighed op-

naaes derfor dog maaskee bedre eller idetmindste sikkere ved aabne Dørre end alene ved Pressen; omendstjondt det ikke heller bør forties, at det, naar Forhandlingerne skee offentlig, let kan hændes, især i et Land, hvor Frygten for at tale offentlig er almindelig, at mangen Mand lader sig afholde fra at yttre det, som han ikke vilde tage i Betænkning at meddele sine Colleger. Enkelte Medlemmer, som besidde enten Talegaver eller større Banthed i at tale offentlig, ville da for en Tid kunne erholde en større Indskydelse end det baade er ønskeligt og gavnligt for Almeenvellet. Men Offentligheden igjennem Pressen, der af sig selv vil indfinde sig, hvor Forhandlingerne ere offentlige, vil ikke unblade at modarbejde denne Indskydelse, hvor den virkelig kunde blive farlig; og desuden vil Talentet og Modet til at fremsætte og udvikle sine Meninger i en offentlig Forsamling snart udvikle sig, naar Leilighed dertil ikke savnes, og naar de, som hædres med Folkets Tillid, lære at indsee, at de ikke kunne røgte deres Kald heelt, uden at besidde dette Talent, og uden at bekjæmpe en ofte ugrundet Frygt. Jeg er langt fra at nægte, at Offentligheden ved aabne Dørre ikke, især hvor det offentlige Liv er i sin første Udvikling, er uden Uleilighed og Fare, men denne Slags Offentlighed er, som Erfaring lærer det, en Betingelse for Pressens levende Medvirkning til at befordre Almeeninteresse for en Institution, der uden Offentlighed kun langsomt vinder Kraft og Styrke. Det bliver derfor altid et vigtigt Spørgsmaal, om ei det Gode, der om ikke umiddelbart saa dog middelbart udspringer af det først omtalte Slags Offentlighed, langt overveier de Uleiligheder, som den affødkommer; og vi ere vist begge overbeviste om, at Regjeringen i sin Omhu for Folkets Vel

vil værdirge dette Spørgsmaal al fornøden Opmærksomhed, forinden de endelige Bestemmelser tages om, i hvilket Omfang Offentligheden skal komme den os bebudede Institution tilgode.

De har, Hr. Greve! i Deres Skrift gjort opmærksom paa de umiddelbare Valgs Fortrin for de middelbare eller indirecte Valg, „da disse alt for meget formindstke den Interesse, som Statsborgerne burde have ved Valget af Medlemmerne til Provindsalfstænderne.“ Finder nemlig den sidste Valgmethode Sted, saa udstrækker sig de Flestes Valgbeføielse ikke videre end til at vælge Valgmænd, der igjen skulle vælge Repræsentanter. Men nu er det meget rigtigt; som Prof. Falck *) bemærker, at medens den Enkelte med temmelig Visshed forud kan sige sig, hvorledes den Repræsentant, som han vælger, i bestemte Tilfælde vil handle, og med hvilken Kraft han vil understøtte alt Godt og bestride alt Skadeligt, kan han aldeles ikke gjøre sig nogen Idee om, til hvem den af ham valgte Valgmand vil give sin Stemme, og hvem denne anseer for at være den dueligste Repræsentant. Den Enkelte har derfor ikke mindste Sandsynlighed for, at det endelige Valg netop vil falde paa den, som han vilde vælge til Repræsentant, og dette maa igjen have den Følge, at de Færreste ville bekymre sig om Valgforretningen, og at de Fleste ville ansee den som et blot byrdefuldt Hverv. Thi for at bruge Falcks Ord, er den Enkeltes Indflydelse paa Valget af en Repræsentant saa ringe, at den næsten aldeles forsvinder, saa maa han føle, at Valgets heldige Udfald kun meget lidt geraader ham til Gode, og han vil

* Kieler Blätter, Bd. 3, Pag. 394.

da ikke bekymre sig om Valget; men har han umiddelbar givet den dygtige Repræsentant sin Stemme, saa vil han tilskrive sig en Deel af den Roes, som denne erhverver sig, og dette kan ikke andet end vække hos ham Interesse for Sagen. Ikke desto mindre see vi, at den sidstnævnte Valgmethode er bleven foretrukket i flere Stater, og navnlig i den, hvis Provindsialstænder nærmest have tjent den os bebudede Institution til Forbillede. Vel troer jeg ikke, at denne Indretning, saaledes som De, Hr. Greve! synes at antage det, er bygget paa den vanærende Forudsætning, at Fleerheden af Statsborgerne skulde være uværdige til umiddelbart at vælge deres Repræsentanter; men jeg antager snarere, at man har bestemt sig for denne Valgmethode, fordi man har frygtet for, at de store Valgforsamlinger kunne give Anledning til Uordener, og ville foraarsage megen Uleilighed og Lidspilde, og fordi man ikke har troet, at flere mindre Valgforsamlinger, hvor disse maatte betragtes som Underafdelinger af een stor, let eller sikkert kunne føre til et tilfredsstillende Resultat. De store Valgforsamlinger ere imidlertid mindst at befrygte i et Land, hvor Kjærlighed til Kongen og Folkets Character er den sikreste Borgens for Orden og Høilighed. Desuden ville Valgforsamlingerne langtfra blive saa talrige, som De, Hr. Greve! synes at mene det, „naar der antages et Medlem til Provindsialstænderne af hver 10000 Mennesker af Befolkningen“ (Pag. 64), thi der vil ikke findes 1000 end sige 1600 eller 2000 Valgbefiiede iblandt et saadant Antal af Befolkningen, især hvis Grundbesiddelse bliver en absolut Bettingelse for Valgbefielsen. Men selv om de ved de store Valgforsamlinger befrygtede Uordener vare uundgaaelige,

eller hvis Local:Maarsager vilde gjøre det besværligt, at samle alle dem, der skulde vælge en Repræsentant, i een Forsamling, vil den hermed forbundne Fare og Uleilighed let kunne undgaaes ved at inddele dem, som skulde høre til denne ene Forsamling, i flere Valgdistricter, og i ethvert enkelt District at lade Valget ske efter de Regler og paa den Maade, som vilde have fundet Sted i den store Valgforsamling, paa en for alle Districter dertil bestemt Dag. Spørgsmaalet vilde da nu kun være, om der ikke virkelig var Grund til at befrygte, at de i Valgdistricter saaledes fordeelte Stemmer vanskeligen vilde kunne forenes til et Valg, som maatte ansees for et virkelig Udtryk af hele Valgforsamlingens Opinion. Thi skal denne tydeligen give sig tilkjende, saa maa den Valgte ikke blot have flere Stemmer for sig end nogen Anden, men han maa have den absolute Majoritet af Stemmerne for sig. Men nu er det sandt, at det kun sjeldent er at haabe fra Begyndelsen af at forene Stemmerne til en absolut Majoritet, fordi Opinionsen vil danne sig anderledes i ethvert Valgdistrict, og fordi der imellem de Valgdistricter, der concurrere til en Repræsentants Valg, ikke kan tænkes den Forbindelse og den fælleds Overveielse, hvoraf Udfaldet er afhængigt i een stor Valgforsamling. Et snevrere Valg vil derfor som oftest være nødvendigt; men bringer man paa dette alene dem, der have de fleste Stemmer for sig i samtlige Valgdistricter, saa kan det let hændes sig, at een, som i et District har en stor Majoritet for sig, slet ikke kommer paa det snevrere Valg, hvoraf Følgen da vil være, at dette Valgdistrict enten taber Interessesen for det endelige Valg, eller bliver mere utilbøieligt til at forene sig med de øvrige, end det ellers vilde være.

Jeg sætter nemlig, at man har 5 Valgdistricter, hvert paa 200 Stemmegivende; i det første District har A 166 Stemmer for sig, F 24 og X 10; i det 2de har B 161, F 28 og Y 11; i det 3die C 160, F 37 og Z 3; i det 4de har D 152, F 41 og Æ 7; i det 5te har E 151, F 22 og Ø 27. Skulde nu kun de fem, der have de fleste Stemmer for sig, komme paa det snevrere Valg, — thi man vil dog vel ikke, at A med 166 af 1000 Stemmer skal være hele Valgforsamlingens Repræsentant, — saa vilde E blive udelukket fra det snevrere Valg, da F har een Stemme mere for sig end denne. Jeg for min Deel troer derfor, at det vilde være hensigtsvarende, for paa den ene Side at vedligeholde Interessen for Valget i samtlige Districter, og for paa den anden Side at gjøre Foreningen om et endeligt Repræsentantsvalg mellem dem lettere muelig, at lade samtlige Districter blot vælge førstegang paa Candidater til Repræsentationen, saaledes at hvert District skulde foreslaae een Candidat, og da at lade disse Candidater komme paa det snevrere Valg, dog tilligemed dem, der i alle Districterne tilfammentagne have flere Stemmer end den Candidat, der med færrest Stemmer er foreslaaet af et enkelt District. I det ovennævnte Tilfælde vilde altsaa 6 Candidater komme paa det snevrere Valg; thi det forekommer mig, at det vilde være uret ifald E med een Stemme mindre end F blev foretrukken for denne; men paa den anden Side vil det, at E kommer med paa det snevrere Valg, gjøre en Forening med det femte District langt lettere mueligt end ellers, da dets udtalte Opinion dog ogsaa kommer i Betragtning. Iøvrigt forstaaer det sig af sig selv, at den, der ved det første Valg allerede har havt saa mange Stemmer i alle Districter, at

han har mere end det halve Antal af samtlige Stemmer for sig; eo ipso burde være Repræsentant.

Jeg troer saaledes at have viist, at man ikke behøver at tage sin Tilflugt til middelbare Valg, der maae svække den Almeen-Interesse, der er baade Institutionens Grundvold og Bærn, for at undgaae den Fare og de Uleiligheder, som man kunde være tilbøielig til at ansee for uadskillige fra de talrige Valgforsamlinger, som den umiddelbare Valgmethode pleier at fremkalde. Men en anden Indvending, som hos os sandsynligviis ikke vil udeblive mod de umiddelbare Valg, troer jeg ikke heller at burde lade uomtalt. Ved denne Valgmethode, vil man sandsynligviis sige, faae de store Grundbesiddere i Landdistricterne ikke større Indflydelse paa de endelige Valg end de mindre, mens hine dog efter de preussiske Anordninger have en saadan; thi de, som eie Godser af en vis Størrelse, træde der sammen med de af de Enkelte i Districterne valgte Valgmænd for at foretage de endelige Valg. Her vil de derimod komme til at stemme med alle Districtets Vælgere, og altsaa tabe sig i Massen. Men man kan gjerne være enig om, at det Princip, der er fulgt i de preussiske Forordninger, ikke er rigtigt, thi der er den store Grundbesiddelses Interesse allerede repræsenteret i de af den første Stand valgte Repræsentanter; og dog mene, at noget Lignende burde finde Sted hos os, netop fordi det her vil forholde sig anderledes. Thi naar alle Grundbesiddere, uden Hensyn til Grundbesiddelsens Størrelse, faae lige Andeel i Valgbeføielsen, og bestandig vælge tilsammen, saa vil Følgen heraf sandsynligviis blive, at den store Grundbesiddelses Interesse, der i saa mange Henseender er forskjellig for den mindres, slet ikke hos os vil blive repræsenteret. Alle Valgene ere da Rængdens,

og ville derfor sandsynligvis kun falde paa den, der dele Mængdens Interesse. Men hvor gavnligt dette end i Almindelighed er, saa kan man dog heller ikke nægte, at det ogsaa er nyttigt, at den Interesse, der, skjøndt den er det mindre Antal, har Betydning i Staten, er vis paa at finde Repræsentanter i Stændeforsamlingen.

Denne Indvending, der let kunde blive gjort mod Hensigtsmæssigheden af de umiddelbare Valg hos os, er virkelig, saa forekommer det mig, ikke aldeles uden Vægt; thi i Forordningen af 28 Mai d. A. synes der ikke at være taget Hensyn paa det aristocratiske Element, der unægteligen dog er til i Staten. Imidlertid anseer jeg denne Indvending dog ikke for saa betydelig, at jeg derfor vilde ønske en Afvigelse fra den Valgmethode, der baade meest betrygger Valgenes gode Udfald, og kraftigst opretholder Almeeninteressen for denne Institution. Skulde denne Indvending fortjene Opmærksomhed, saa forekommer det mig, at det vilde være mere hensigtsvarende, at indrømme den store Grundbesiddelse en egen Repræsentation, end at give Slip paa de umiddelbare Valg for at sikke den nogen Repræsentation. Regjeringen vilde da i sin Omhu for Folkets sande Vel bestemme, om Lehnbesidderne alene eller om ogsaa Besidderne af complete Sædegaarder havde at concurrere i Valget af et bestemt, og af hvilket Antal af Repræsentanter til Provindsialstændernes Forsamling.

De vil maaskee indvende herimod, Hr. Greve! at denne Valgmethode er for aristocratisk, og jeg nægter ingenlunde, at den har Udseende af at være det. Men behag at betragte Sagen nærmere, og jeg troer, at De vil finde, at den ikke er det mere end et billigt Hensyn

paa det i Staten bestaaende Aristocratie vil gjøre det nødvendigt. I detmindste er denne Valgmethode i langt mindre Grad aristocratisk end den i Preussen fulgte Methode, ved al sin tilshyneladende Lighed, er det, hvorefter de mindre Grundbesiddere kun stemme paa Valgmænd, og hvor de store Grundbesiddere eo ipso ere Valgmænd, der træde sammen med hine, for at fuldføre de endelige Valg. Men lykkeligvis; vil De, Hr. Greve! maaskee sige, er der ved § 3 aabnet en Udvei for at undgaae saadanne aristocratiske Valg, uden enten at give Slip paa de umiddelbare Valg, eller at udsætte det aristocratiske Element i Staten for den Fare ikke at finde nogen Talsmand i Stændeforsamlingen. Derimod vilde jeg tillade mig den Bemærkning, at den af mig antydede Valgmethode slet ikke har anden Hensigt end at forskaffe Aristocratiets Interesse de Repræsentanter, som De ønsker udnævnte af Kongen, ad en Wei, der forekommer mig ikke at være mindre overeensstemmende med Institutionens Aand og Væsen end den Bet er det, ad hvilken De, Hr. Greve! kunde ønske at see denne Hensigt opnaaet.

Ligesom der med Hensyn til vore Anskuelser om Gavnligheden af Forhandlingernes Offentlighed og af Valgenes Umiddelbarhed finder megen Overeensstemmelse Sted imellem os, saaledes er jeg fuldkommen enig med Dem, Hr. Greve! om, at „der er i Sandhed intet vigtigere for Danmark, end at Communerne efterhaanden lære at bestyre sig selv, og at undvære Formynderstabet, som hidtil er anseet, og for endeel vel endnu i nogle Aar maa ansees for nødvendigt, omendstjandt de administrative Embedsmænds Magt efterhaanden mere og mere maa ønskes formindsket, og Forretningerne for endeel betroet de af Folket dertil udvalgte Mænd.“ Jeg har

paa sit Sted allerede gjort opmærksom paa den inderlige Forbindelse, som i Preussen bestaaer imellem Communalforfatningen og Provindsialstændernes Organisation; og det er vistnok høiligen at ønske og at haabe, at ligesom Forordningen af 19 Novbr. 1808 i Preussen gif forud for Provindsialstændernes Indførelse der, saaledes vil Forordningen af 28 Mai 1831 her gaae forud for et friere Communalvæsens Organisation, hvortil Instruxen af 30 October 1817 og Reglementet af 26 Juni 1824 vel ere betydelige Skridt, men i hvilken Henseende Meget endnu synes at kunne ønskes i Almeenvæltets Interesse. Folkets levende og virksomme Deeltagelse i Communerens Forvaltning — den første naturmæssige Ytring af det sociale Livs Uddannelse i Staten, og Betingelsen for dets kraftige Udvikling — er under alle Forhold det, der meest bidrager til at vække Almeenaand, og der stikkest vedligeholder og opliver en daadrig Fædrelandskjærlighed. Derfor er, selv affæet for al materiel Interesse, et vel organiseret Communalvæsen af saa uendelig stor Betydning i Staten, og med Hensyn til den Institutions Fremme, som vi her nærmest betragte, faaer det en end større Vigtighed derved, „at det, som De meget rigtig bemærker, er ved Communerens Bestyrelse, at Mænd skulle dannes, som kunne gavne i Provindsialstænderne, og inden et vel ordnet Communalvæsen eksisterer, kan man neppe haabe paa mange erfarne og fra Eenfædighed befrieede Talsmænd i Stændernes Forsamlinger, eller antage, at Folket rigtig kan bedømme eller kjende sine Mænd, som det med Tillid dertil kan vælge.“

Saalænge nu denne Aand, som lærer Folket at søge og at finde sine Mænd, ikke i sin fulde Kraft er til hos os, vil der upaatvæleligen, Hr. Greve! være Fare for,

at Valgene undertiden ikke ville blive hensigtsvarende. Men skulde derfor den Bestemmelse, som De ønske truffen (Pag. 28) være gavnlig: „at Kongen burde, om Han skulde erfare, at Valgene ei vare faldne paa duelige Subjecter, kunne opløse de indkaldte Provindsialstænder, og begjære nye Valg foretagne.“ Vilde en saadan Bestemmelse være nødvendig og nyttig „for at vedligeholde Folkets Opmærksomhed paa en nøiagtig Overveielse ved Valgene?“ Forordningen af 28 Mai § 7 fastsætter allerede, at Kongen med Hensyn til Omstændighederne hver Gang vil bestemme, hvorlænge Forsamlingen maa vedvare, og derefter vil lade Forsamlingens Opløsning forkynde for samme; jeg maa altsaa antage, at den Bestemmelse, som De ydermere ønske truffen, skal angaae en mere udvidet Brug af Opløsnings-Retten end den, som Regjeringen ved Forordningen, overeensstemmende med de fleste andre Staters Grundlove, har forbeholdt sig. Og seer jeg hen paa, at De mener, „at denne Bestemmelse vil forebygge, at ingen egenstændig Lyst til at disputere opholder Forretningernes Gang imellem Statens høiere Embedsmænd og Provindsialstænderne,“ saa maa jeg jo formode, at De ønske, at Kongen burde opløse Forsamlingen, førend dens Virksomhed er begyndt, isald Han erfarer, at Valgene ei ere faldne paa duelige Subjecter. Men hvorledes skal Regjeringen erfare dette? Det er vistnok ikke blot tænkeligt, men let mueligt, at Regjeringen vil erholde Rapporter om de Valgtes Personlighed igjennem de Embedsmænd, der have controlleret Valgenes formelle Rigtighed, og det er vistnok ogsaa sandt, at mangen Repræsentant af sit Rygte vil være Regjeringen saa nøie bekendt, at den med et Slags Sikkerlighed kan gjøre sig en Forestilling om hans tilkommende Opførsel i Stændeforsam-

lingen. Men skulde det være ønskeligt, at Regjeringen paa saa lidet sikker og ubetragelige Data vil grunde en Fordømmelsesdom imod Valgene, hvergang den kunde have Anledning til at troe sig misforstået med en Deel af disse? Vilde det ikke være odiskt, at fordømme enkelt Mand paa Grund af blot Formodning om hans rimelige Tendenz ifølge Noget, der meer eller mindre ligner en Angivelse; og vilde en saadan Cassering af Folkets Valg ikke være en utidig og haard Maade at vise sin Misbilligelse paa? Overensstemmelse imellem Regjeringen og Folket, der er et af denne Institutions skønneste og gavnligste Formaal, vil ikke fremmes paa denne Maade, om ogsaa Regjeringen derved bliver istand til at erholde en Stændeforsamling, der vil raade den mere overensstemmende med dens Ønsker og med Landets sande Lær, end det ellers maaskee vilde have været Tilfældet. Der er i det Hele saa megen mindre Nødvendighed for Regjeringen at gjøre Brug af den Ret, som den besidder, til at opløse Stændernes Forsamling, førend alle Sager ere entledigede, som Regjeringen har et andet Middelt i Hænde til at gjøre Folket opmærksomt „paa en nøiagtig Overveielse ved Valgene.“ Ere Stændeforsamlingens Raad umodne og eensidige, ere dens Besværginger ubesleiede, og grunde sig dens Andragender paa overspændte eller egoistiske Fordringer, saa har Regjeringen, ved ikke at følge hine og ved ikke at agte paa disse, det i sin Magt at give sin Misforståelse med Folkets Valg eller med Repræsentanternes Udfærd tilkjende; og i de, som man maa haabe, sjeldne Tilfælde, hvor Nødvendigheden byder dette, vil det da for Folket være en Opfordring til større Opmærksomhed paa de fremtidige Valg; og for Repræsentanterne til en modværende Overveielse af Landets Lær i de Anliggender, hvorom en følgende

Stændeforsamlings Raad kunde ønskes indhente. I de Stater, hvor Regjeringens Forholdsbregler ere afhængige af Repræsentanternes Samtykke, kan Stændeforsamlingens Opløsning, vel ikke før Forhandlingernes Begyndelse, men under deres Gang, være det eneste Middel til at forebygge, at hverken mindre hensigtsmæssige Forholdsbregler blive truffne, eller at mere hensigtsvarende blive udsatte, og at Regjeringen ikke bliver bragt i den Nødvendighed, at maatte give efter for en Willie, som den ikke kan antage at være hverken Folkets sande Willie eller overeensstemmende med dets sande Lary. Men hvor Stændeforsamlingens Virksomhed er indskrænket til Raadgivning, der er slikt et Middel overflødigt, fordi det tilsigtede Niemed, hvad enten dette bestaaer i at forebygge noget Skadeligt eller i at fremme noget Nyttigt, kan opnaaes paa en fredeligere, Overeensstemmelsen mellem Regjering og Folk mindre truende Maade. At „Forsamlingsstedet ei skal være en Skueplads for declamatoriske Kunst, men et Arnested for Fædrelandskjærligheden,“ er et Ønske, som Enhver, der mener det ærligt med Konge og Land, oprigtigen maa dele; men Indfyldelsen af hine er dog virkelig ikke saa meget at befrygte, at man skulde ønske et Forebyggelsesmiddel anvendt herimod, der maa svække Kjærligheden og Tilliden til Institutionen, og derfor heller ikke kan bidrage til at styrke og oplive Fædrelandskjærligheden. Det er mig, Hr. Greve! umuligt at troe, at De skulde være uenig med mig herom, og at De ikke skulde ansee det for yderst vigtigt, naar den af os bebudede Institution er traadt i Virksomhed, at undgaae enhver Anledning, som kunde svække Folkets Kjærlighed og Tillid til den, thi De anseer jo selv denne politiske Institution „for et væsentligt, et kraftigt Mid-

del til den almindelige Statsborgeropdragelse, hvorved Nationens Tænkemaade maa faae et nyt Sving, og dens Handlinger forædle sig i samme Forhold, og hvorved Kjærlighed til Fædrelandet vil blive saa kraftfuld og skjøn i sin Virkning, som ophyst og ædel i sin Grundsetning."

Denne Anskuelse deler vist ogsaa med Dem Enhver, som er fuldeligen overbeviist om den kongelige Gaves hele Bigtighed og Værd — og at ret Mange iblandt os ere dette, derfor maa den almindelige Cultur i Landet, Tidens Aand og Folkets Kjærlighed og Tillid til Kongen være os Borgen. Men hvorfor mener De da, at denne saa vigtige Institution, der vistnok ikke er bleven begjært af et Folk, der har en ubegrændset Tillid til sin Konges personlige Character og en ligesaa fast Overbeviisning om Hans ædle Hensigter, „ei engang ønskes?" (Pag. 9) Skulde Folket ikke ønske en Institution, som Kongen anseer for at være overeensstemmende med Civilisationens Fremskridt, med Tidens Krav, med Landets sande Lærø; en Institution, der vil knytte de Baand desto fastere, der forene Kongehuset med Folket, og der vil bidrage til Almeenaandens Oplivelse? Skulde Folket ikke ønske at lyde et det hædrende Kald til Daad, til Virksomhed, til Deeltagelse i ædle Formaat. „Kan slikt et Kald ei begeistre Folket, siger De selv, Hr. Greve! da er det dødt for Alt, hvad der er stort og skjønt i Verden, da er dets Patriotisme en Carricatur og dets Kampe ligne en Don Quichots Krig!" Nei, Hr. Greve! De kan ikke have meent, at Folket ei skulde ønske en Institution, om hvis heldbringende Bigtighed De selv er saa aldeles overbeviist; De kan ikke saaledes miskjende det danske Folk, ikke saaledes miskjende Tiden,

og endeligen ikke saaledes misfjende Kongens Visdom. De kan have meent, Hr. Greve! at der i Folket ikke er en saa almindelig levende Interesse for denne Institution, som dens Vigtighed og Værd har Krav paa, og dette er en naturlig Folge deels af Folkets foregaaende historiske Liv, deels af dets tillidsfulde Hengivenhed i Kongens landsfaderlige Villie og dets vante Tilfredshed med Regjeringens Bestræbelser for dets Vel og Hæder; men det er himmelvidt forskjelligt, at et Folk mangler Almeensinteresse for en Institution, og at „den ei engang ønskes.“ Hiint er vel ikke glædeligt, men det er dog let forklarligt og naturligt; dette derimod vilde være sørgeligt og uforklarligt. Thi skulde den Institution, som en elsket og faderligsinde Konge byder sit Folk som en Velgjerning, kunde siges: ei engang at ønskes af dette, saa maatte Folket enten føle, at det ikke besidder Kraft, Mod og Lyst til at opfylde de Pligter, som derved blive det paa lagte — Pligter, som enhver god Borger er sig selv og Fædrelandet skyldig, fordi de bestaae i at tjene det almene Vel med sin bedste Indsigt og sin hele Kraft — eller det maatte, trods sin Tillid til Kongens ædle Hensigter, nære Mistillid til den af Ham Stænkede Institution. Og hvad der heraf end var Tilfældet, vilde unægteligst være uforklarligt og sørgeligt. Derimod er det naturligt og let forklarligt, at Folket ikke levende interesserer sig for en Institution, førend Kundskab om og Indsigt i dens Betydning og Værd er almindelig udbredt, og dette er ikke, og kan ikke endnu være Tilfældet her — men at det vil blive det, derpaa bygge vi sikkerligen begge, og dertil søge vi sikkerligen begge at bidrage saa meget som det staaer i vore Kræfter.

Det er netop, Hr. Greve! Deres Bestræbelse til dette Maal, som i saa høi Grad forekomme mig agtbærdige, og hvorover jeg glæder mig saa meget mere, som jeg tør haabe, at de ville være følgerige og frugtbare; thi Folket er paa den ene Side, naar Talen er om offentlige Anliggender, meest tilbøieligt til at skjænke et villigt Øre til en Mand, der ikke hører til de Lærdes Klasse, og det finder paa den anden Side Glæde og Opmuntring i, at en Mand, hvis Stilling synes at hæve ham høit over Mængden, saa utvetydigen og frimodigen lægger sin Fjer og Deeltagelse for Mængdens Interesse for Dagen. Ogsaa dette maa bidrage til at forskaffe Deres Anskuelser og Meninger Indgang hos Folket, og til at vække den Almeensinteresse, hvorpaa Institutionens Fremme saa høiligen beroer. Men derfor er det ogsaa saameget mere Pligt for Enhver, der ledes af den samme Fjer og Lyst til at udbrede rigtig Kundskab om denne Institutions Betydning og Værd, hvoraf De, Hr. Greve! besjæles, at drøfte Deres Anskuelser Grundighed og Deres Meningers Rigtighed; og selv uden Deres Anmodning herom til mig, vilde jeg have anseet mig opfordret hertil. Jeg tør ogsaa haabe, at De, Hr. Greve! i dette mit Sendebrev mere vil see Bestræbelsen efter at vække og nære rigtige Ideer i Folket end Lyst til at forsvare mine Ideer mod Dem. Deres Skrift har, trods sit polemiske Anstrøg mod mig, og trods sin, som jeg troer, ufortjente Nedsættelse af mine Anskuelser, været mig en kjærkommen Leilighed til at yttre min Mening om adskillige vigtige Puncter, og til saaledes at bidrage Noget, om end Ubetydeligt, til en rigtig Opfatning og Burdering af den Institution, der kan have de vigtigste og skjønneste Følger for Fædrelandet. Det er idetmindste

det, som jeg er mig bevidst at have villet med al den
Alvor, som Sagens store Bigtighed kræver, og med al den
Agtelse for Dem, Hr. Greve! som Deres Character og
Befræbelse paaklegge mig.

Kjøbenhavn den 23de December 1831.

DIS-Danmark

1 0 5 4 7 5